

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς τους κ.κ. Υπουργούς Εσωτερικών, Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη,

Θέμα: Κάρτα του πολίτη

Σε σύσκεψη, την οποία είχε συγκαλέσει το 2010 ο τότε πρωθυπουργός Γ. Παπανδρέου, λίγες μέρες μετά τη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης, είχε ανακηρύξει την «κάρτα του πολίτη» ως απόλυτη προτεραιότητα της κυβέρνησής του. Όπως είχε δηλώσει σχετικά ο ίδιος: «...δικαίωμα στη σύνταξη, δικαίωμα στην εκπαίδευση, δικαίωμα στην επανακατάρτιση, στο επίδομα αναπηρίας, στο βιβλιário υγείας. Όλα θα αποτυπώνονται στην Κάρτα του Πολίτη. Σπάζοντας τη δαιδαλώδη γραφειοκρατία, αξιοποιώντας ορθολογικά τα χρήματα αυτά, που υπάρχουν- και ναι, όταν κάνει κανείς ορθολογική διαχείριση χρημάτων, βρίσκει χρήματα και γι' αυτούς τους πολύ σημαντικούς στόχους- προχωράμε στην Κάρτα του Πολίτη».

Μετά από παρόμοια σύσκεψη που είχε πραγματοποιηθεί τον Απρίλιο του ίδιου έτους στο Μέγαρο Μαξίμου η τότε υπουργός Υγείας, κυρία Μαριλίζα Ξενογιαννακοπούλου, είχε χαρακτηρίσει την κάρτα ως «κάρτα ηλεκτρονικού ΚΕΠ» και πρόσθεσε, ότι θα περιέχει «και όλα εκείνα τα στοιχεία για να εξυπηρετείται πολύ γρήγορα ο πολίτης όταν πηγαίνει στο δημόσιο νοσοκομείο, στο Κέντρο Υγείας όταν ολοκληρωθεί η Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας, και να μη χρειάζεται η γραφειοκρατία». Σύμφωνα με τις δηλώσεις της υπουργού δεν προβλεπόταν χρήση της κάρτας ως ταξιδιωτικού εγγράφου. Μάλιστα, καμία ένδειξη δεν υπήρξε τότε, ότι θα χρησιμοποιούνταν για ένα τέτοιο σκοπό.

Το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του μέτρου αυτού προέβλεπε τη σταδιακή αντικατάσταση εντός του 2011 των παλαιών αστυνομικών ταυτοτήτων με την νέα Κάρτα του Πολίτη, με την οποία θα πραγματοποιούνταν πλήθος συναλλαγών με τη Δημόσια Διοίκηση, χωρίς να απαιτείται κανένα άλλο έγγραφο. Στη Διεύθυνση Διαβατηρίων της ΕΛ.ΑΣ., που είχε οριστεί, ότι θα αναλάμβανε την έκδοση των νέων καρτών, δεν είχε σταλεί όμως καμιά σχετική διαταγή για το πότε θα ξεκινούσε η σχετική διαδικασία κι έτσι ουδέν από τα αναγγελθέντα εφαρμόστηκε.

Το θέμα επανήλθε στο προσκήνιο και εφέτος από την υπηρεσιακή κυβέρνηση, με το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη να δημοσιοποιεί στις 14 Ιουνίου τις νέες αστυνομικές ταυτότητες, σε μέγεθος και σχήμα πιστωτικής κάρτας, και οι οποίες σύμφωνα με την ανακοίνωσή του θα λειτουργούσαν και ως ταξιδιωτικό έγγραφο σε ρόλο διαβατηρίου. Μάλιστα το δείγμα που παρουσιάστηκε από το υπουργείο Προστασίας του Πολίτη προέρχεται από τις ίδιου τύπου ταυτότητες που κατέχουν ήδη οι αστυνομικοί της ΕΛ.ΑΣ.

Σύμφωνα με το σχεδιασμό του υπουργείου, οι νέου τύπου ταυτότητες θα διέθεταν ειδικά χαρακτηριστικά ασφαλείας, θα εκδίδονταν σε δύο γλώσσες, ενώ σχεδιάστηκαν στο πλαίσιο υιοθέτησης και εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΚ) 2252/2004 του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όσον αφορά τα στοιχεία που θα περιλαμβάνουν, θα φέρουν μηχανογραφημένα εκτός από τον αριθμό του δελτίου, το επώνυμο, όνομα, πατρώνυμο, φύλλο, ιθαγένεια, ημερομηνία και τόπο γέννησης, φωτογραφία, αλλά και την ομάδα αίματος του κατόχου. Στα στοιχεία αυτά που ανακοινώθηκαν, το θρήσκευμα του κατόχου δεν συμπεριλήφθη.

Από τον Ιούνιο κι έκτοτε, το θέμα δεν έχει προχωρήσει τουλάχιστον ως σχεδιαζόταν από την τότε πολιτική ηγεσία κι ουδείς σήμερα γνωρίζει τι μέλλει γενέσθαι σχετικά ή ποιες είναι οι προθέσεις της κυβέρνησης. Στο μεταξύ, η διενέργεια εκλογών και η αλλαγή της ηγεσίας του υπουργείου που ακολούθησε κατά πως φαίνεται έχει φέρει αναστολή της απόφασης, προσωρινή ή μόνιμη ούτε κι αυτό έχει διευκρινισθεί, οι λόγοι όμως παραμένουν άγνωστοι και μόνο να εικάσει γι' αυτούς μπορεί κανείς.

Το Νοέμβριο του 2010, το Υπουργείο Εσωτερικών έθεσε σε δημόσια διαβούλευση σχέδιο νόμου για την εισαγωγή της κάρτας του πολίτη. Σύμφωνα με το περιεχόμενο των προτάσεων της διαβούλευσης, ένας από τους σκοπούς και το πλαίσιο χρήσης της κάρτας του πολίτη ήταν η κάρτα αυτή να χρησιμοποιείται σε όλο το εύρος της καθημερινής ζωής των κατόχων της, προκειμένου για την σταδιακή αντικατάσταση προσωπικών εγγράφων και πιστοποιητικών στις συναλλαγές των πολιτών με το δημόσιο.

Χαρακτηριστικό της κάρτας του πολίτη φέρεται να είναι η ενσωμάτωση ηλεκτρονικού πλινθίου ή τσιπ για την επίτευξη των σκοπών και του πλαισίου χρήσης της κάρτας, δηλαδή προκειμένου να περιληφθούν σε αυτήν όλες οι πληροφορίες και τα δεδομένα που αφορούν στον πολίτη.

Επισημαίνεται, ότι η ενσωμάτωση του συγκεκριμένου πλινθίου στην κάρτα επιτρέπει στον υπεύθυνο και εκτελούντα την επεξεργασία των πληροφοριών και δεδομένων που εμπεριέχονται στην κάρτα, όπως επίσης, και σε κάθε άλλο άτομο που μπορεί να διαθέτει πρόσβαση, τη δυνατότητα ανά πάσα στιγμή γνώσης τόσο των συναλλαγών, όσο και του ακριβούς

ΜΑΡΙΑ ΚΟΛΛΙΑ – ΤΣΑΡΟΥΧΑ
ΣΤ' Αντιπρόεδρος Βουλής των Ελλήνων

τόπου όπου βρίσκεται ο κάτοχος της κάρτας, με αποτέλεσμα να καταστρατηγείται το δικαίωμα της ελεύθερης κίνησης του πολίτη στο εσωτερικό της χώρας, και το οποίο συνιστά ειδικότερα έκφανση του δικαιώματος της προσωπικής ελευθερίας.

Η επίτευξη των σκοπών αυτών της κάρτας προϋπέθετε την θέσπιση νόμου για την δημιουργία ενός τεχνολογικού, ηλεκτρονικού υπόβαθρου και την ίδρυση και λειτουργία κεντρικής ηλεκτρονικής βάσης, στην οποία θα συλλέγονται και θα αποτελούν αντικείμενο επεξεργασίας οι σχετικές πληροφορίες και δεδομένα μέσω της συστήματος της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Επειδή:

Τα προβλήματα που ανακύπτουν από την εισαγωγή της κάρτας του πολίτη και την ηλεκτρονική διακυβέρνηση είναι πολλά και ανυπέρβλητα, ενώ πρωτίστως βάλλονται καταλυτικά τα σπουδαιότερα συνταγματικώς κατοχυρωμένα ατομικά δικαιώματα, και ειδικότερα τα δικαιώματα της προσωπικής ελευθερίας και ελεύθερης κίνησης εντός της ελληνικής επικράτειας, του σεβασμού και της προστασίας της αξίας (προσωπικότητας) του ανθρώπου και του δικαιώματος προστασίας από την συλλογή, επεξεργασία και χρήση προσωπικών δεδομένων με ηλεκτρονικά μέσα που κατοχυρώνεται στο άρθρο 9Α του Συντάγματος.

Επιπροσθέτως, τυχόν εφαρμογή της ρύθμισης αυτής θα έχει ως συνέπεια την παραβίαση της προβλεπόμενης από την διάταξη του άρθρου 25 του Συντάγματος αρχή της αναλογικότητας, καθ' όσον επιτρέπει την δημιουργία κατάστασης δυσανάλογης σε σχέση με τον φερόμενο σαν δήθεν σκοπό της κάρτας πολίτη, δηλ. την φυσική ταυτοποίηση και την διευκόλυνση των συναλλαγών του πολίτη με τις δημόσιες εν γένει αρχές, ενώ δεν αποτελεί καθ' όλου αναγκαίο μέτρο σε μία δημοκρατική κοινωνία, προκειμένου για την εθνική ή δημοσία ασφάλεια, την οικονομική ευημερία της χώρας, την προάσπιση της τάξης και την πρόληψη ποινικών παραβάσεων και την προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών των άλλων.

Επίσης, υπενθυμίζεται, ότι το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου με απόφασή του έχει κρίνει πως το δελτίο ταυτότητας, ως τέτοιο, δεν είναι απαραίτητο για την ζωή των πολιτών, ούτε για την λειτουργία του κράτους, ενώ εφόσον ένα κράτος επιλέγει την εισαγωγή συστήματος αναγνώρισης των πολιτών του με δελτία ταυτότητας αρμόζει να αποδέχεται, ότι τα εν λόγω δελτία ταυτότητας αποτελούν απλώς επίσημα έγγραφα, τα οποία επιτρέπουν την ταυτοποίηση και την αναγνώριση των προσώπων με την ιδιότητά τους ως πολιτών και στις σχέσεις τους με την έννομη τάξη του κράτους. Όπως συνάγεται από το περιεχόμενο αυτό της δικαστικής απόφασης, ο προορισμός της ταυτότητας δεν δύναται να αποτελεί τίποτε περισσότερο από μέσο ταυτοποίησης και αναγνώρισης του πολίτη όσον αφορά στις σχέσεις του με τις αρχές του κράτους. Κάθε άλλος σκοπός εκτός της συγκεκριμένης αποστολής της ταυτοποίησης και αναγνώρισης του προσώπου του κατόχου, και μάλιστα με τρόπο αντίθετο προς την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, προσβάλλει την αρχή της αναλογικότητας, είναι εξ ορισμού παράνομος και αντισυνταγματικός, αφού η ταυτοποίηση πραγματοποιείται ευχερέστατα με τις νυν ισχύουσες αστυνομικές ταυτότητες.

Η προβλεπόμενη συνταγματική προστασία του πολίτη από την συλλογή, επεξεργασία και χρήση των προσωπικών του δεδομένων με ηλεκτρονικά μέσα, δύναται να καμφθεί μόνον με την προηγούμενη ρητή συναίνεση του πολίτη, η οποία και είναι ανεκτή μέσα σε μία δημοκρατική κοινωνία σύμφωνα και με το άρθρο 5 παρ. 1 Ν. 2472/1997.

Πρακτικά, ουδείς δύναται να υποχρεώσει κανένα να λάβει και να χρησιμοποιεί την κάρτα, όπως αυτή εξηγγέλθη, δηλαδή για λόγους πέραν της ανάγκης ταυτοποίησης.

Επομένως, ο πολίτης δικαιούται να αρνείται να λάβει την νέα ταυτότητα, εφόσον εν τέλει εφαρμοστεί η ρύθμιση, και να μη συναινέσει στην συλλογή, επεξεργασία ή άλλη χρήση των πληροφοριών και δεδομένων που αφορούν στο πρόσωπό του, ενώ δεν πρέπει να αφαιρεθεί η δυνατότητα την οποία διαθέτει μέχρι στιγμής ο πολίτης ταυτοποίησής του σύμφωνα με τους ήδη υφισταμένους τρόπους, που είναι λιγότερο επαχθείς σε σχέση με την κάρτα του πολίτη, ειδάλλως παραβιάζεται η αρχή της αναλογικότητας.

Ερωτώνται οι κ.κ. Υπουργοί:

Πώς προτίθενται να προστατεύσουν τους πολίτες από την διά μέσου της κάρτας και της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης συλλογή, επεξεργασία και χρήση προσωπικών τους δεδομένων;

Πώς προτίθενται να θωρακίσουν τους πολίτες ως προς την άσκηση του δικαιώματός τους για παροχή προηγούμενης συναίνεσης (προ της συλλογής, επεξεργασίας, χρήσεως προσωπικών δεδομένων);

Αθήνα, 2 Νοεμβρίου 2012

Η Ερωτώσα Βουλευτής

Μαρία Κόλλια Τσαρουχά
Βουλευτής Ν. Σερρών

Στ' Αντιπρόεδρος Βουλής των Ελλήνων